

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/137/2008

SPOŁECZNA APROBATA I DEZAPROBATA PARTII POLITYCZNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

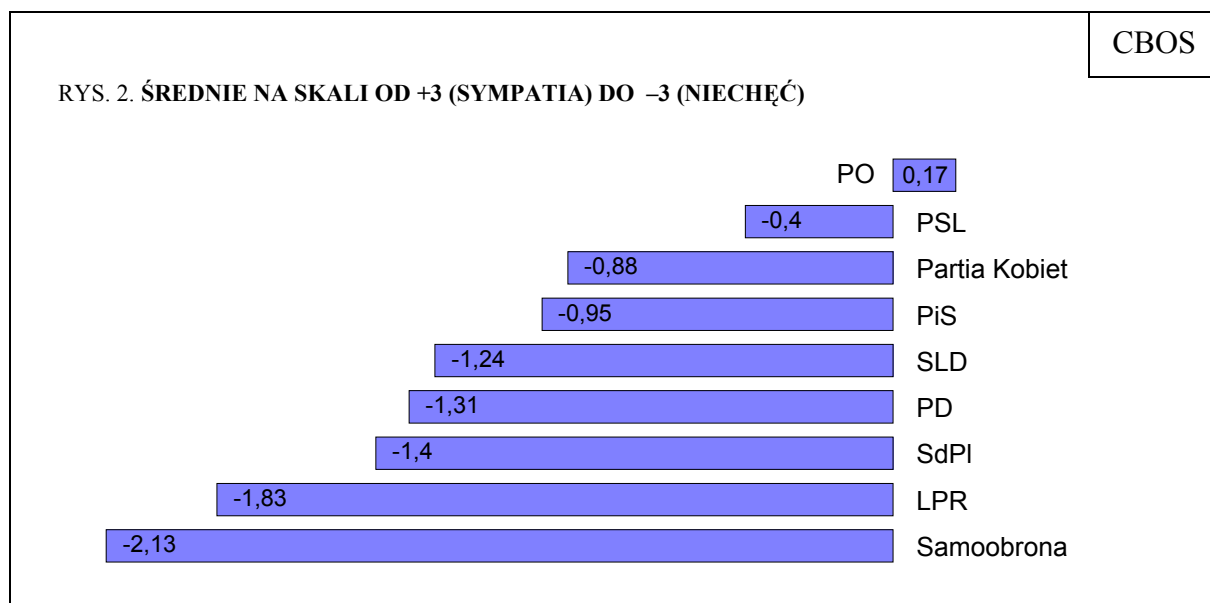
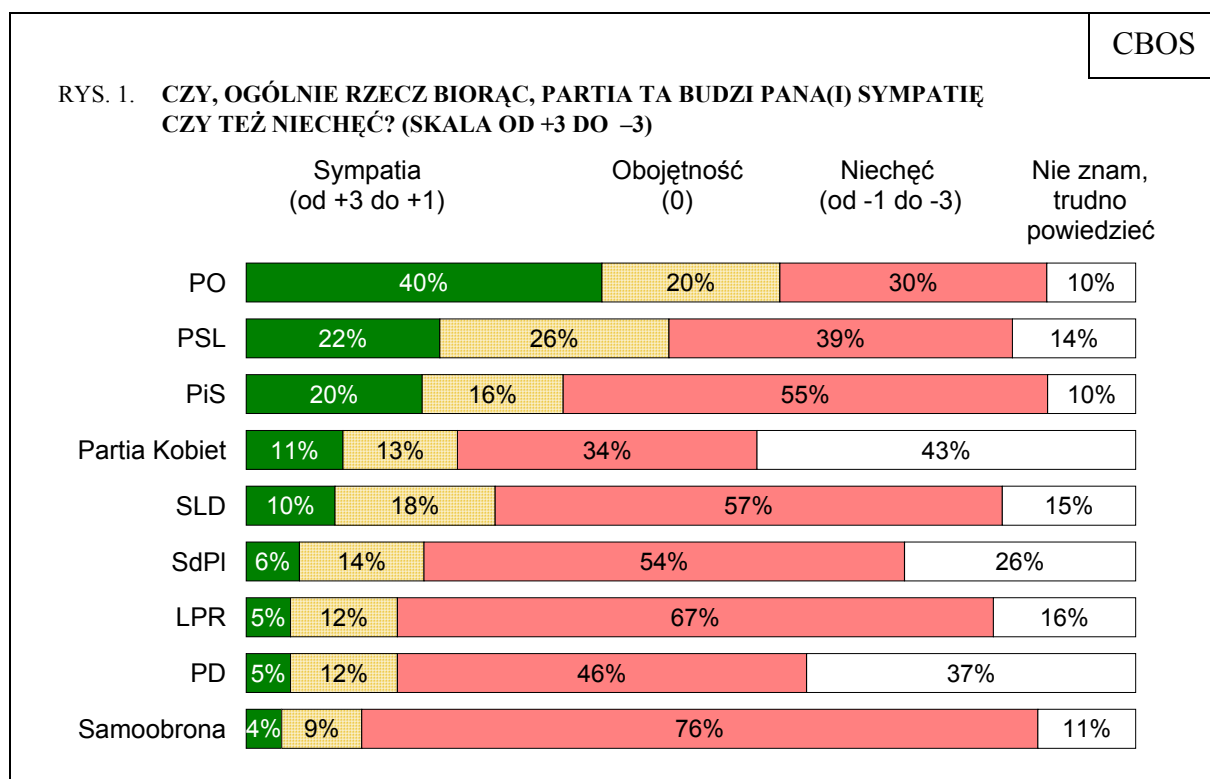
W społecznym odbiorze niemal wszystkich najlepiej znanych i liczących się ugrupowań naszej sceny politycznej dominuje niechęć. Wyjątkiem jest jedynie rządząca PO, która częściej spotyka się z pozytywnym niż negatywnym nastawieniem badanych¹.

PO jest też partią, która relatywnie najbardziej powszechnie budzi pozytywne emocje wśród Polaków. Sympatię dla niej deklaruje dwie piąte ankietowanych (40%). Drugim pod względem rozmiarów sympatii ugrupowaniem naszej sceny politycznej jest współrządzący PSL. Do sympatyków tej partii zalicza się nieco ponad jedna piąta respondentów (22%), a więc prawie o połowę mniej niż do PO, ale jednocześnie dużo, jeśli wziąć pod uwagę uzyskany przez to ugrupowanie wynik wyborczy, a także notowania deklarowanego poparcia w ewentualnych wyborach. Prawie tyle samo badanych co z PSL sympatyzuje z PiS (20%) – drugim, cieszącym się największym poparciem ugrupowaniem sceny politycznej. Sympatie dla pozostałych partii są wyraźnie rzadsze. Co dziewiąty badany (11%) z aprobatą odnosi się do Partii Kobiet i prawie tyle samo (10%) deklaruje sympatię dla SLD. Relatywnie najrzadziej z pozytywnym nastawieniem respondentów spotykają się byli koalicjanci SLD – SdPI i PD –mający znikome poparcie w sondażach (odpowiednio: 6% i 5% deklaracji sympatii) oraz – współrządzące wspólnie z PiS – LPR i Samoobrona (odpowiednio: 5% i 4%).

Dawni koalicjanci PiS: LPR, a zwłaszcza Samoobrona – budzą też najwięcej negatywnych emocji. Niechęć do partii Andrzeja Leppera żywi aż trzy czwarte ankietowanych (76%), a dwie trzecie respondentów (67%) zalicza się do zdeklarowanych przeciwników LPR. Z mniejszą dezaprobatą, niemniej jednak także dość powszechną, spotykają się główne ugrupowania opozycyjne – SLD (57%) oraz PiS (55%). Podobnie często niechęć badanych budzi druga lewicowa partia – SdPI (54%), wchodząca do niedawna w skład centrolewicowej koalicji LiD. Relatywnie wielu ankietowanych (46%) nie aprobuje

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (217) przeprowadzono w dniach od 6 do 9 czerwca 2008 roku na liczącej 1107 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Partii Demokratycznej – trzeciego z ugrupowań współtworzących LiD. Trochę rzadziej z negatywnym nastawieniem spotyka się PSL (39%), do którego badani częściej niż przeciętnie deklarują obojętność. Stosunkowo najrzadziej odrzucane są natomiast najpopularniejsza obecnie PO i najmłodsze spośród uwzględnionych tu ugrupowań – Partia Kobiet. Niechęć do nich deklaruje około jednej trzeciej pytanym (odpowiednio: 30% i 34%).

Niechęć dominuje w społecznym odbiorze niemal wszystkich partii uwzględnionych w naszym badaniu, z wyjątkiem PO. W największym stopniu dotyczy to Samoobrony (średnia ocen $-2,13$). Trochę lepszą średnią – niemniej jednak również świadcząca o zdecydowanej przewadze niechęci nad sympatią – ma też drugie ugrupowanie, które współzrządziło z PiS – LPR ($-1,83$). Lepiej, choć także zdecydowanie negatywnie, odbierane są partie, które współtworzyły koalicję LiD. W nieco większym stopniu dotyczy to dość słabo identyfikowanych przez badanych, mających niewielu sympatyków i zadeklarowanych wyborców, SdPi ($-1,40$) oraz PD ($-1,31$) niż samego SLD ($-1,24$). Niechęć dominuje też – choć w trochę mniejszym stopniu – w stosunku Polaków do PiS (średnia ocen $-0,95$). W sumie wyraźnie nieprzychylnie jest także nastawienie respondentów do stanowiącej ciągle nowość na naszej scenie politycznej Partii Kobiet ($-0,88$). Na tle pozostałych ugrupowań lepiej wypada PSL, postrzegany stosunkowo mniej kontrowersyjnie i w mniejszym stopniu angażujący emocje publiczności ($-0,40$). Zdecydowanie najlepiej odbieraną formacją naszej sceny politycznej jest rządząca PO. Ugrupowanie to ma nie tylko nieporównanie więcej sympatyków niż pozostałe partie, ale w odróżnieniu od większości z nich budzi też w społeczeństwie znacznie mniej negatywnych emocji (średnia ocen $+0,17$).

Zdecydowana przewaga niechęci w nastawieniu do ugrupowań politycznych nie jest zjawiskiem nowym w naszej rzeczywistości politycznej. Przeciwnie – z wcześniejszych naszych badań wynika, że negatywny stosunek do partii politycznych jest wśród Polaków raczej normą niż odstępstwem. Do wyjątków należą nie tylko ugrupowania częściej spotykające się, tak jak obecnie PO, z pozytywnym niż negatywnym nastawieniem badanych, ale także takie, w stosunku do których Polacy zachowują dystans i traktują je obojętnie. Takie postrzeganie partii politycznych jest zapewne w części pochodną stylu toczonej przez nie walki politycznej. Na naszej scenie politycznej, ogólnie rzecz biorąc, ważniejszym wyznacznikiem partyjnej tożsamości wydaje się przynależność grupowa niż kwestie merytoryczne czy programowe. Tożsamość grupowa każe natomiast przede wszystkim dystansować się i krytykować konkurentów, a nie dążyć do realizacji jakichś służących wspólnemu dobru koncepcji programowych. Ładunek negatywnych skojarzeń, wytwarzanych przez ten sposób prowadzenia walki politycznej, obciąża niewątpliwie konto partii politycznych w ogólności, a w szczególności – wizerunek ugrupowań, które głównie tą „bronią” walczą.

Tabela 1

Partie	Czy, ogólnie rzecz biorąc, partia ta/ugrupowanie to budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)																							
	Sympatia (od +3 do +1)						Obojętność (0)						Niechęć (od -1 do -3)						Trudno powiedzieć					
	'96	'99	'02	'03	'06	'08	'96	'99	'02	'03	'06	'08	'96	'99	'02	'03	'06	'08	'96	'99	'02	'03	'06	'08
	w procentach																							
LPR	-	-	17	16	13	5	-	-	16	15	14	12	-	-	47	46	63	67	-	-	20	23	9	16
UW/PD	26	17	12	12	5	5	29	23	19	18	12	12	29	46	47	43	49	46	17	14	22	27	33	37
Partia Kobiet	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	34	-	-	-	-	-	43
PO	-	-	17	24	29	40	-	-	21	20	21	20	-	-	41	33	41	30	-	-	21	23	10	10
PSL	28	18	23	15	15	22	33	21	26	22	21	26	29	47	36	43	53	39	10	14	15	20	11	14
PiS	-	-	30	24	44	20	-	-	23	20	16	16	-	-	29	34	32	55	-	-	18	22	8	10
Samoobrona	-	-	21	23	19	4	-	-	14	11	15	9	-	-	52	50	58	76	-	-	13	16	8	11
SdPI	-	-	-	-	7	6	-	-	-	-	15	14	-	-	-	-	60	54	-	-	-	-	18	26
SLD	26	27	25	17	8	10	25	19	19	12	14	18	38	44	43	55	66	57	11	10	14	16	12	15

Od 2002 roku obserwujemy na skali sympatii i niechęci wzrost średnich notowań PO (od -0,66 w roku 2002 do 0,17 w 2008). W porównaniu z 2006 rokiem pozytywny stosunek Polaków do PO wzrósł o 0,46 punktu. Żadna inna formacja nie odnotowała takiego przyływu sympatii. W przypadku współrządzącego PSL – jednej z dwóch partii o najdłuższym stażu na naszej scenie politycznej – w roku poprzednich wyborów (2006) można mówić o najgorszym jego wyniku i najmniejszej sympatii ankietowanych. Po ostatnich wyborach i wejściu do koalicji rządowej sympatia Polaków do tego ugrupowania wzrosła (o 0,44 punktu), jednak – choć w porównaniu z innymi partiami jest relatywnie duża – nie dorównuje tej z 1996 roku.

Tabela 2

Oceniane partie	Średnie ocen według siedmiopunktowej skali niechęci i sympatii (od -3 do +3)					
	'96	'99	'02	'03	'06	'08
Samoobrona	–	–	-0,97	-0,87	-1,03	-2,13
LPR	–	–	-0,88	-0,97	-1,29	-1,83
SdPI	–	–	–	–	-1,42	-1,40
UW/PD	-0,10	-0,73	-0,95	-0,98	-1,43	-1,31
SLD	-0,46	-0,44	-0,48	-1,15	-1,55	-1,24
PiS	–	–	-0,03	-0,30	0,25	-0,95
Partia Kobiet	–	–	–	–	–	-0,88
PSL	-0,06	-0,71	-0,36	-0,71	-0,84	-0,40
PO	–	–	-0,66	-0,33	-0,29	0,17

PiS w 2006 roku, cztery miesiące po wygranych wyborach, osiągnął pozytywny rezultat – głosy sympatii przeważały nad głosami niechęci. Jednak później efektem rządów PiS okazał się największy spadek sympatii odnotowany w 2008 roku (w sumie aż o 1,20 punktu). Również byli współkoalicjanci PiS – LPR i Samoobrona – w okresie między 2006 a 2008 rokiem stracili i tak niewielką sympatię Polaków. Niechęć do LPR wzrosła o 0,54 punktu, a do Samoobrony aż o 1,10 punktu. Warto zauważyć, że spośród partii byłej koalicji rządowej nieco więcej sympatii straciło PiS, a nie obciążona różnymi aferami (m.in. aferą „praca za seks”) Samoobrona. Koalicja z Samoobroną nie przysłużyła się PiS i wizerunek tej partii pogorszył się w największym stopniu.

SLD od 1996 roku do 2002 roku osiągał zbliżone wyniki, jednak od tego momentu aż do 2006 roku sympatia Polaków do tego ugrupowania wyraźnie zmalała. W ciągu ostatnich dwóch lat notowania SLD nieznacznie się poprawiły (wzrost o 0,31 punktu). W tym czasie minimalnie poprawił się też wizerunek PD, nadal jednak jest on wyraźnie gorszy niż uzyskiwany wcześniej przez tę partię, a także jej bezpośrednią poprzedniczkę – UW.

ZRÓŻNICOWANIA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE

Do sympatyków **PO** częściej zaliczają się osoby młode i ludzie w średnim wieku (do 44 roku życia) niż starsi badani. Partia ta wyraźnie częściej cieszy się aprobatą mieszkańców miast niż wsi. Sympatiom dla PO sprzyja jednak przede wszystkim wyższy poziom wykształcenia – i co się z tym wiąże – wyższe dochody i lepsze subiektywne oceny własnej sytuacji materialnej (zob. tabele aneksowe). Społeczny odbiór tej partii bardzo wyraźnie różni się także w poszczególnych grupach społeczno-zawodowych. Do sympatyków PO zalicza się zdecydowana większość przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (68%), znacznie częściej niż przeciętnie przychylni są jej uczniowie i studenci (54%). Na tle pozostałych grup wyróżniają się także – choć w mniejszym stopniu – pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz robotnicy wykwalifikowani (po 48% deklaracji sympatii). Najbardziej niechętni PO są natomiast rolnicy i – w mniejszym już stopniu – emeryci. Na zróżnicowanie stosunku do PO bardzo wyraźnie wpływa religijność badanych mierzona częstością praktyk religijnych. Osoby praktykujące kilka razy w tygodniu znacznie częściej deklarują niechęć do PO niż badani rzadziej uczestniczący w mszach i spotkaniach religijnych lub w ogóle niepraktykujący. Z drugiej strony – sympatie dla PO idą w parze z mniejszą intensywnością praktyk religijnych. Najwięcej pozytywnych uczuć partia ta budzi wśród osób niepraktykujących. Nastawienie do PO dość słabo różnicują natomiast poglądy polityczne badanych, na które nakłada się niejako stosunek do praktyk religijnych. Partia ta ma wprawdzie nieco więcej sympatyków wśród osób deklarujących przekonania prawicowe (51%) niż lewicowe (46%), ale jednocześnie zwolennicy prawicy są częściej wobec niej krytyczni niż badani mający lewicowe poglądy polityczne (odpowiednio: 36% i 28%). Można powiedzieć, że stosunek do tego ugrupowania wyraźnie dzieli osoby utożsamiające się z prawicą na dwie grupy: zdecydowanych zwolenników i zdecydowanych przeciwników PO.

PiS jest ugrupowaniem, z którym w większym stopniu sympatyzują badani w wieku dojrzałym i starsi niż osoby młode. Z wyraźnie większą aprobatą spotyka się wśród mieszkańców wsi i mniejszych miast niż dużych i największych aglomeracji. Relatywnie najwięcej sympatii dla tej partii mają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, najmniej – badani legitymujący się dyplomami wyższych uczelni. Stosunkowo najwięcej zwolenników ugrupowanie to ma wśród rencistów, emerytów, robotników (zwłaszcza niewykwalifikowanych) oraz rolników.

Przeciwnicy partii Jarosława Kaczyńskiego, inaczej niż jeszcze dwa lata temu, przeważają we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne i sytuację zawodową badanych. Najwięcej jest ich wśród osób legitymujących się wyższym wykształceniem, a w grupach społeczno-zawodowych – wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (78%), pracowników umysłowych niższego szczebla (67%), osób pracujących na własny rachunek (61%), a także uczniów i studentów (61%) oraz bezrobotnych (64%). Podobnie jak w przypadku PO, jednym z głównych czynników warunkujących stosunek do PiS są praktyki religijne. Zależność ta ma tu jednak charakter odwrotny – osoby często praktykujące (kilka razy w tygodniu) znacznie częściej zaliczają się do sympatyków PiS i zarazem są najmniej krytyczne wobec tej partii (odpowiednio: 42% deklaracji sympatii i 28% – niechęci), z kolei badani praktykujący jedynie sporadycznie bądź niepraktykujący w ogóle w zdecydowanej większości żywią niechęć do PiS, a sympatie dla tej partii są tu wyraźnie rzadsze niż przeciętnie. W odróżnieniu od PO, które bardzo podobnie odbierane jest zarówno przez osoby o prawicowych, jak i lewicowych poglądach politycznych, PiS ma znacznie lepsze notowania wśród osób utożsamiających się z prawicą niż w grupie badanych deklarujących lewicowe przekonania. Do zwolenników PiS zalicza się co trzeci respondent określający swoje poglądy jako prawicowe (33%) i tylko co jedenasty deklarujący przekonania lewicowe (9%). Jednak nawet wśród osób o orientacji prawicowej partia ta znacznie częściej budzi niechęć niż sympatię, choć jej dezaprobata jest tu znacznie mniej powszechna niż wśród zwolenników lewicy (odpowiednio: 51% i 79%).

Poparcie dla **SLD** wiąże się przede wszystkim z deklarowanymi poglądami politycznymi. Ugrupowanie to jest popierane przez prawie dwie piąte zwolenników lewicy (39%). Pozostałe zależności są dużo mniej znaczące. Sympatia dla SLD jest nieco częstsza wśród respondentów dobrze sytuowanych i osiągających najwyższe dochody (15%), mieszkańców najmniejszych miast (do 20 tys. ludności – 14%), osób nieco starszych (w wieku 55–64 lata), raczej z wykształceniem wyższym (po 13%). Niechęć do tego ugrupowania jest zdecydowanie najwyższa wśród zdeklarowanych prawicowców (77%). Z większą niechęcią niż inni partię tę traktują mieszkańcy największych miast, a w grupach społeczno-zawodowych osoby pracujące na własny rachunek, rolnicy i bezrobotni.

PSL jest jednym z nielicznych ugrupowań naszej sceny politycznej, w przypadku którego relatywnie spora przychylność, jaką obserwujemy w jego społecznym odbiorze, w bardzo wąskim zakresie przekłada się na jego poparcie wyborcze. Sympatie dla PSL

okazują się dość słabo zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Wprawdzie z ugrupowaniem Waldemara Pawlaka relatywnie często sympatyzują mieszkańcy wsi (27%) oraz rolnicy (30%), jednak sympatie dla tej partii tylko nieco rzadziej deklarują przedstawiciele innych środowisk – robotnicy wykwalifikowani czy kadra kierownicza i inteligencja (po 26%). Czyżby zatem PSL był bliski zrealizowania swych aspiracji – widocznych także w poprzednich kampaniach wyborczych – bycia partią bardziej uniwersalną, nieodwołującą się wyłącznie do wiejskiego elektoratu? Wydaje się, że grono sympatyków PSL nie jest tożsame z jego elektoratem pod względem cech społeczno-demograficznych. PSL pozostało dla wyborców w dużym stopniu partią chłopską – bazującą przede wszystkim na wiejskim elektoracie i znacznie częściej popieraną przez rolników niż inne grupy zawodowe. Negatywny stosunek do PSL mają głównie mieszkańcy największych miast (54%). Częściej są to badani z wyższym wykształceniem, dobrze zarabiający (powyżej 1200 zł na osobę w rodzinie), o prawicowych poglądach politycznych (po 46%). Wśród grup społeczno-zawodowych największą niechęć do PSL deklarują pracownicy umysłowi niższego szczebla, pracownicy fizyczno-umysłowi, uczniowie i studenci oraz osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem.

Samoobrona, jak można było oczekiwać, ma stosunkowo więcej sympatyków wśród rolników (13%). Negatywne nastawienie wobec Samoobrony jest natomiast tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia badanych. Częstsze jest także wśród mieszkańców miast niż wsi. Najbardziej niechętni tej partii są badani z wykształceniem wyższym (93%), mieszkańcy największych aglomeracji (88%), osoby o najwyższych dochodach na osobę w rodzinie – powyżej 1200 zł (91%), a spośród grup społeczno-zawodowych – przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (po 95%).

Jeśli chodzi o poparcie dla drugiej partii rządzącej wraz z PiS w poprzedniej kadencji, czyli **LPR**, to zróżnicowania społeczno-demograficzne są niewielkie. Ligę nieco częściej popierają osoby uczestniczące w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (12%), badani o przeciętnych dochodach (10%), a w grupach społeczno-zawodowych – robotnicy (wykwalifikowani – 11%, niewykwalifikowani – 9%). Natomiast niechęć do LPR idzie w parze z poziomem wykształcenia, jest najwyższa wśród osób z wykształceniem wyższym (85%). Nie darzą sympatią tej partii także mieszkańcy największych aglomeracji (80%), respondenci dobrze sytuowani, zarabiający powyżej 900 zł na osobę w rodzinie (81%), badani sporadycznie uczestniczący w praktykach religijnych lub w ogóle niepraktykujący. W grupach społeczno-zawodowych największą niechęć do LPR deklarują przedstawiciele

kadry kierowniczej i inteligencji (91%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (84%), a także osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem (81%).

SdPI może liczyć na wyższą niż przeciętnie sympatię przede wszystkim wśród osób o lewicowych poglądach politycznych (22%), a także wśród badanych z wyższym wykształceniem (12%) i najlepiej zarabiających (powyżej 1200 zł na osobę w rodzinie – 13%). W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najsilniej popiera tę partię inteligencja i kadra kierownicza (14%).

PD, uzyskująca nieduże poparcie w sondażach, ma relatywnie liczniejszych zwolenników wśród badanych o lewicowych poglądach politycznych (15%), z wyższym wykształceniem (12%), zarabiających powyżej 1200 zł na osobę w rodzinie (14%), a w grupach społeczno-zawodowych wśród pracowników umysłowych niższego szczebla (12%).

Istniejąca od niedawna na naszej scenie **Partia Kobiet** mogłaby liczyć na przychyłność przede wszystkim ankietowanych o lewicowych poglądach politycznych (19%), o niskich, choć nie najniższych dochodach (od 301 do 500 zł na osobę – 21%), nieco częściej kobiet (13%) niż mężczyzn (8%). Warto zauważyć, że płeć respondenta nie różnicuje poparcia dla tego ugrupowania jakoś zasadniczo bardziej wyraźnie niż w przypadku pozostałych partii. Np. PSL jest wyraźnie częściej pozytywnie postrzegany przez mężczyzn (26%) niż kobiety (18%).

SYMPATIE I ANTYPATIE ELEKTORATÓW GŁÓWNYCH UGRUPOWAŃ POLITYCZNYCH

Podobnie jak przy okazji poprzednich badań możemy stwierdzić, że sympatie polityczne Polaków – jeśli są zdefiniowane – koncentrują się najczęściej wyłącznie na jednym ugrupowaniu. Jednocześnie towarzyszy temu wyraźnie negatywne nastawienie do pozostałych partii.

Wyborcy PO poza własną partią relatywnie największą sympatią obdarzają współrządzący z Platformą PSL. Relatywnie bliżej jest im do PD i Partii Kobiet niż do innych ugrupowań. Najbardziej negatywny stosunek mają do LPR i Samoobrony. Również zdeklarowani zwolennicy PSL na zasadzie wzajemności relatywnie największą sympatią obdarzają PO. Ze stosunkowo mniejszą niechęcią podchodzą też do Partii Kobiet. Pozostałe partie, poza Samoobroną, do której mają najbardziej krytyczny stosunek, traktują z podobnym dystansem. Z kolei wydaje się, że wyborcy PiS są najbardziej skupieni na własnym ugrupowaniu i żadne inne im nie odpowiada. Relatywnie najmniej krytyczni są wobec PSL,

natomiast najbardziej dystansują się od SLD, SdPI, a przede wszystkim wobec byłego współkoalicjanta – Samoobrony. Elektorat SLD największą sympatią obdarza SdPI, z relatywnie mniejszą niechęcią odnosi się także do PO oraz Partii Kobiet, PSL i PD.

Tabela 3

Oceniane ugrupowania	Średnie ocen (wg skali: od +3 do -3) w potencjalnych elektoratach partyjnych			
	PO	PSL	PiS	SLD
LPR	-2,31	-1,66	-1,54	-2,57
PD – demokraci.pl	-0,99	-1,37	-1,78	-0,62
Partia Kobiet	-1,01	-0,58	-1,47	-0,15
PO	1,84	-0,11	-1,20	-0,08
PSL	-0,10	1,64	-0,87	-0,23
PiS	-1,77	-1,28	1,66	-2,25
Samoobrona	-2,49	-1,92	-2,33	-2,43
SdPI	-1,26	-1,42	-2,06	0,14
SLD	-1,12	-1,22	-2,16	1,99

Ciesząca się obecnie zdecydowanie największym poparciem **Platforma Obywatelska** ma stosunkowo najwięcej sympatyków wśród zadeklarowanych wyborców SLD (41%). Nieco mniejszy jest poziom sympatii, jaką PO uzyskuje w gronie sympatyków współkoalicyjnego PSL (37%). Jednocześnie niechęć do PO jest wśród zadeklarowanych zwolenników PSL nieco mniejsza niż wśród wyborców SLD (odpowiednio 31% i 35%). Natomiast zwolennicy PiS zdecydowanie najbardziej niechętnie odnoszą się do PO. Ugrupowania premiera Tuska nie lubi aż 65% wyborców PiS. Sympatię do niego deklaruje tylko 19% elektoratu tej partii.

Tabela 4

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PO budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	89	10	1	0	1,84
PSL	37	29	31	3	-0,11
PiS	19	16	65	0	-1,20
SLD	41	24	35	0	-0,08

Sympatycy **PiS** to niemal wyłącznie elektorat tej partii, gotowy na nią głosować w najbliższych wyborach (82%). Nieco większe niż przeciętnie sympatie wobec PiS deklarują zwolennicy PSL (13%), jednak także wśród nich zdecydowanie przeważa niechęć do tej

partii (60%). Wśród wyborców PO 82% z niechęcią odnosi się do PiS, a w gronie zdeklarowanych sympatyków SLD niechęć ta sięga aż 89%.

Tabela 5

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PiS budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	5	11	82	2	-1,77
PSL	13	24	60	3	-1,28
PiS	82	14	3	1	1,66
SLD	2	9	89	0	-2,25

SLD jest także wśród wyborców najbardziej liczących się partii ugrupowaniem jednego wyboru. Sympatyzuje z nim jedynie co dziesiąty wyborca PO (10%), jednak nawet wśród nich niechęć jest przeszło sześciokrotnie wyższa (64%). Równie często z niechęcią do SLD odnoszą się wyborcy PSL (64%). Najsilniej to ugrupowanie odrzucają zdeklarowani wyborcy PiS (85%).

Tabela 6

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, SLD budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	10	20	64	6	-1,12
PSL	6	26	64	3	-1,22
PiS	4	7	85	4	-2,16
SLD	91	6	3	0	1,99

Współrządzący **PSL** relatywnie najczęściej wzbudza sympatię wśród wyborców SLD (38%), jednak deklarowana niechęć jest jeszcze wyższa (49%). Choć PSL w mniejszym stopniu wydaje się sympatyczny wyborcom PO, wśród zwolenników tej partii przewaga głosów niechęci jest mniejsza niż w przypadku SLD, a głosy sympatii i niechęci niemal się równoważą (odpowiednio 29% do 33%). Ponad połowa wyborców PiS (57%) z niechęcią odnosi się do PSL. Partia wicepremiera Pawlaka wzbudza sympatię jedynie co piątego wyborcy PiS (21%).

Tabela 7

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PSL budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	29	34	33	5	-0,10
PSL	85	12	3	0	1,64
PiS	21	20	57	2	-0,87
SLD	38	13	49	0	-0,23

Obie partie współrządzące w poprzedniej kadencji – LPR i Samoobrona – wzbudzają niemal powszechną niechęć wyborców najbardziej liczących się ugrupowań. Do **LPR** z największą niechęcią odnoszą się sympatycy SLD (95%) i PO (86%). Także wśród zwolenników pozostałych partii LPR przede wszystkim wzbudza niechęć (odpowiednio 67% wśród wyborców PiS i 63% wśród wyborców PSL). **Samoobrony** nie lubi 92% deklarujących poparcie dla PO, 91% wyborców PiS i 90% wyborców SLD. Relatywnie najmniej krytyczni są wyborcy PSL, wśród których 84% z niechęcią odnosi się do ugrupowania Andrzeja Leppera.

Tabela 8

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, LPR budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	2	7	86	5	-2,31
PSL	9	21	63	7	-1,66
PiS	7	18	67	8	-1,54
SLD	3	2	95	0	-2,57

Tabela 9

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Samoobrona budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	1	4	92	3	-2,49
PSL	6	6	84	2	-1,92
PiS	2	6	91	1	-2,33
SLD	4	6	90	0	-2,43

Lewicowa **SdPI** wzbudza pozytywne emocje wśród zadeklarowanych wyborców SLD (49%) i tylko w tym elektoracie głosy sympatii są częstsze niż głosy niechęci (30%). W elektoratach pozostałych ugrupowań partia ta jest mniej lub bardziej zdecydowanie odrzucana. Wśród wyborców PSL co drugi (50%) odnosi się do niej z niechęcią, w gronie zwolenników PO niechęć deklaruje 60%, wśród sympatyków PiS aż 80%.

Tabela 10

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, SdPI budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	7	18	60	15	-1,26
PSL	6	24	50	20	-1,42
PiS	3	9	80	8	-2,06
SLD	49	19	30	2	0,14

Również **PD** wyraźnie częściej spotyka się z głosami niechęci niż sympatii. Relatywnie najbliższej do tej partii jest zwolennikom SLD: prawie co piąty (19%) odnosi się do niej z sympatią, jednak także wśród nich głosów niechęci jest wyraźnie więcej (40%). Zdecydowanie częściej niechęć niż sympatię deklarują do PD wyborcy PSL (odpowiednio 41% głosów niechęci i 3% sympatii). Ugrupowanie to jest odrzucane przez ponad połowę wyborców PO (52%) i PiS (61%).

Tabela 11

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PD budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	9	15	52	24	-0,99
PSL	3	15	41	40	-1,37
PiS	3	9	61	27	-1,78
SLD	19	26	40	16	-0,62

Spośród małych partii relatywnie więcej sympatii wzbudza **Partia Kobiet**, różnica ta jest jednak niemal wyłącznie symboliczna. W największym stopniu z PK sympatyzują wyborcy SLD (22%), jednak także wśród nich więcej jest głosów niechęci (30%). Pewną sympatię do PK deklarują także wyborcy PSL (13%) i PO (10%), jednak głosów niechęci jest

wyraźnie więcej (odpowiednio 32% i 44%). Najbardziej nieufnie do Partii Kobiet odnoszą się osoby zamierzające głosować na PiS (50% głosów niechęci wobec 8% deklaracji sympatii).

Tabela 12

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Partia Kobiet budzi Pana(i) sympatię czy też niechęć? (skala od +3 do -3)				Średnia
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie zna	
	w procentach				
PO	10	15	44	31	-1,01
PSL	13	13	32	42	-0,58
PiS	8	12	50	30	-1,47
SLD	22	23	30	25	-0,15

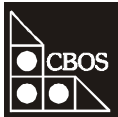
Ugrupowaniem, które obecnie wzbudza najbardziej przyjazne uczucia jest PO. Rządząca partia cieszy się sympatią dwóch piątych Polaków, a tylko u niespełna jednej trzeciej wywołuje niechęć. Zważywszy na to, że od tzw. miodowego miesiąca władzy upłynęło już trochę czasu, wydaje się, że jest to dobry wynik. W stosunku do poprzedniego pomiaru (z 2006 roku) swoje notowania na skali sympatii i niechęci poprawiła też druga z rządzących partii – PSL, choć nie powtórzyła swojego najlepszego wyniku z 1996 roku. W porównaniu z sytuacją po poprzednich wyborach widać, że PiS stracił potencjał sympatii, jaką wówczas miał. Najwyraźniej w oczach wyborców odpowiedzialność za rządy koalicji PiS–Samoobrona–LPR, wszystkie błędy i afery tamtego okresu, nawet dokonywane przez współkoalicjantów, obciążły partię Jarosława Kaczyńskiego, ponieważ to na nią spadło całe odium i ona odnotowuje największe straty. Jednak, patrząc z drugiej strony, straciła ta partia, która miała najwięcej do stracenia. LPR i Samoobrona w 2006 roku były ugrupowaniami nielubianymi (odpowiednio 63% i 58% głosów niechęci), a więc w ich przypadku pogorszenie wizerunków nie mogło być tak spektakularne, jak w przypadku partii, która zyskiwała wówczas wyraźnie więcej głosów sympatii niż niechęci. Niezależnie od przyczyn obecnie PiS należy do najmniej lubianych ugrupowań. Choć jego zwolennicy twardo przy nim obstają, są raczej izolowani na scenie politycznej. Ani nie darzą sympatią nikogo innego, ani nie znajdują sympatyków wśród elektoratów pozostałych liczących się ugrupowań. W stosunku do sytuacji sprzed poprzednich wyborów zmienił się układ wzajemnych sympatii

między poszczególnymi elektoratami. Już do odległej przeszłości należy sytuacja, w której dwa najbardziej liczące się ugrupowania – PO i PiS – miały wyborców z sympatią spoglądających na konkurenta i liczących na ich bliską współpracę. Teraz zwolennicy tych ugrupowań są do siebie ustosunkowani niechętnie i gdzie indziej – jeśli chodzi o elektorat PO – szukają możliwości współpracy. Jednak o dobre współdziałanie i wzajemne poparcie nie będzie łatwo, ponieważ mimo koalicyjnej współpracy wyborcy PO dość ambiwalentnie, z mieszaniną sympatii i niechęci spoglądają na współkoalicjanta. Z drugiej strony, Platformę z większą sympatią traktują wyborcy SLD niż PSL.

Opracowali:

Agnieszka CYBULSKA

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do **Platformy Obywatelskiej**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	20	40	10	1102
Płeć					
Mężczyźni	30	18	47	5	524
Kobiety	31	21	34	14	578
Wiek					
18-24 lata	21	18	51	10	159
25-34	23	20	48	9	203
35-44	26	20	47	6	157
45-54	39	20	35	6	205
55-64	35	20	36	9	177
65 lat i więcej	35	18	28	18	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	21	31	16	412
Miasto do 20 tys.	29	21	44	6	152
20-100 tys.	29	18	45	7	214
101-500 tys.	24	21	49	6	171
501 tys. i więcej mieszk.	35	15	45	5	154
Wykształcenie					
Podstawowe	30	20	31	19	290
Zasadnicze zawodowe	35	20	37	9	285
Średnie	30	20	43	6	372
Wyższe	22	17	58	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	13	68	1	84
Prac.umysł.niż.szczebła	25	26	48	1	103
Pracownicy fiz.- umysł.	37	18	42	3	98
Robotnicy wykwalifikowani	30	14	48	8	115
Robotnicy niewykwalifik.	34	25	26	15	60
Rolnicy	47	9	34	9	59
Pracujący na własny rach.	34	26	40	0	34
Bierni zawodowo					
Renciści	29	23	31	17	70
Emeryci	36	20	29	15	255
Uczniowie i studenci	15	20	54	12	90
Bezrobotni	29	21	35	15	74
Gospodynie domowe i inni	23	27	37	13	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	29	20	47	4	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	26	13	58	3	104
sekt. pryw. poza rolnict.	30	20	44	6	232
prywatnym gosp. rolnym	43	13	36	8	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	34	30	25	11	54
301-500	31	21	38	11	108
501-900	37	22	31	10	190
901-1200	31	17	47	5	118
Powyżej 1200 zł	23	16	57	3	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	37	20	29	13	231
Średnie	35	19	36	11	464
Dobre	20	21	52	7	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	42	22	23	12	64
Raz w tygodniu	31	20	39	11	565
1-2 razy w miesiącu	27	24	42	6	164
Kilka razy w roku	30	17	45	8	212
W ogóle nie uczestniczy	26	13	50	11	97
Poglądy polityczne					
Lewica	28	26	46	1	126
Centrum	29	22	41	8	313
Prawica	36	12	51	1	367
Trudno powiedzieć	26	24	24	26	296

Tabela 2. Stosunek do **Prawa i Sprawiedliwości**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	16	20	10	1102
Płeć					
Mężczyźni	58	13	22	6	524
Kobiety	51	18	18	13	578
Wiek					
18-24 lata	59	17	14	10	159
25-34	61	16	13	10	203
35-44	58	15	20	7	157
45-54	56	18	21	5	205
55-64	57	12	24	7	177
65 lat i więcej	39	16	26	19	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	46	17	21	16	412
Miasto do 20 tys.	57	16	21	7	152
20-100 tys.	56	13	24	7	214
101-500 tys.	61	18	14	7	171
501 tys. i więcej mieszk.	66	14	15	5	154
Wykształcenie					
Podstawowe	42	20	20	17	290
Zasadnicze zawodowe	52	15	23	10	285
Średnie	59	16	19	7	372
Wyższe	72	9	16	4	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	78	8	12	1	84
Prac.umysł.niż.szczebla	67	15	16	2	103
Pracownicy fiz.- umysł.	59	22	15	5	98
Robotnicy wykwalifikowani	44	23	24	9	115
Robotnicy niewykwalifik.	47	13	27	13	60
Rolnicy	50	19	25	7	59
Pracujący na własny rach.	61	15	19	5	34
Bierni zawodowo					
Renciści	37	18	30	15	70
Emeryci	47	13	26	15	255
Uczniowie i studenci	61	18	10	11	90
Bezrobotni	64	11	10	15	74
Gospodynie domowe i inni	56	17	14	13	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	59	16	22	3	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	65	17	12	6	104
sekt. pryw. poza rolnict.	57	17	19	7	232
prywatnym gosp. rolnym	49	20	26	6	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	55	16	17	11	54
301-500	46	23	23	8	108
501-900	46	16	29	9	190
901-1200	60	11	23	6	118
Powyżej 1200 zł	69	12	16	4	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	50	16	21	12	231
Średnie	51	16	23	11	464
Dobre	61	16	16	7	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	18	42	12	64
Raz w tygodniu	49	17	23	10	565
1-2 razy w miesiącu	62	14	17	7	164
Kilka razy w roku	64	16	9	10	212
W ogóle nie uczestniczy	71	6	12	11	97
Poglądy polityczne					
Lewica	79	10	9	1	126
Centrum	58	19	15	8	313
Prawica	51	14	33	2	367
Trudno powiedzieć	45	16	12	26	296

Tabela 3. Stosunek do **Sojuszu Lewicy Demokratycznej**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	57	18	10	15	1100
Płeć					
Mężczyźni	60	20	10	9	522
Kobiety	55	16	9	21	578
Wiek					
18-24 lata	54	22	7	17	159
25-34	56	18	9	16	203
35-44	60	21	7	11	157
45-54	60	19	11	10	205
55-64	60	15	13	12	176
65 lat i więcej	53	13	8	25	199
Miejsce zamieszkania					
Wieś	52	17	8	22	412
Miasto do 20 tys.	57	16	14	13	152
20-100 tys.	61	18	10	10	213
101-500 tys.	59	22	9	11	171
501 tys. i więcej mieszk.	63	18	8	10	153
Wykształcenie					
Podstawowe	50	18	7	25	290
Zasadnicze zawodowe	56	18	11	15	285
Średnie	61	19	8	12	370
Wyższe	64	16	13	7	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	66	14	15	5	84
Prac.umysł.niż.szczebla	64	22	8	6	103
Pracownicy fiz.- umysł.	61	17	8	14	98
Robotnicy wykwalifikowani	55	22	9	14	115
Robotnicy niewykwalifik.	44	25	12	20	59
Rolnicy	63	21	5	12	59
Pracujący na własny rach.	69	16	7	8	34
Bierni zawodowo					
Renciści	47	22	9	21	70
Emeryci	56	11	11	22	254
Uczniowie i studenci	50	23	10	18	90
Bezrobotni	64	15	9	12	74
Gospodynie domowe i inni	51	26	7	17	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	58	20	12	10	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	58	18	10	14	104
sekt. pryw. poza rolnict.	59	21	8	12	231
prywatnym gosp. rolnym	63	23	5	9	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	56	27	10	7	54
301-500	53	21	13	13	108
501-900	62	16	8	15	190
901-1200	59	15	13	14	116
Powyżej 1200 zł	60	18	15	7	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	52	22	10	17	229
Średnie	59	16	8	16	464
Dobre	58	18	11	13	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	59	8	10	22	64
Raz w tygodniu	61	16	7	16	564
1-2 razy w miesiącu	46	28	13	12	164
Kilka razy w roku	55	18	12	16	212
W ogóle nie uczestniczy	56	17	13	14	96
Poglądy polityczne					
Lewica	40	20	39	1	124
Centrum	55	26	8	12	313
Prawica	77	13	6	5	366
Trudno powiedzieć	43	16	3	38	296

Tabela 4. Stosunek do **Polskiego Stronnictwa Ludowego**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	26	22	14	1102
Płeć					
Mężczyźni	37	28	26	9	524
Kobiety	40	24	18	18	578
Wiek					
18-24 lata	40	23	19	18	159
25-34	34	30	22	14	203
35-44	42	30	20	9	157
45-54	45	25	23	8	205
55-64	34	29	26	10	177
65 lat i więcej	37	19	20	23	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	33	21	27	19	412
Miasto do 20 tys.	32	33	24	11	152
20-100 tys.	40	28	20	11	214
101-500 tys.	43	29	16	12	171
501 tys. i więcej mieszk.	54	24	15	7	154
Wykształcenie					
Podstawowe	32	24	23	22	290
Zasadnicze zawodowe	38	27	21	14	285
Średnie	41	26	22	11	372
Wyższe	46	27	22	5	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	28	26	6	84
Prac. umysł. niż. szczebla	45	28	23	4	103
Pracownicy fiz.- umysł.	44	33	12	11	98
Robotnicy wykwalifikowani	39	23	26	12	115
Robotnicy niewykwalifik.	29	32	22	17	60
Rolnicy	35	27	30	8	59
Pracujący na własny rach.	42	29	18	10	34
Bierni zawodowo					
Renciści	32	26	28	14	70
Emeryci	37	22	22	19	255
Uczniowie i studenci	43	20	18	19	90
Bezrobotni	39	28	13	20	74
Gospodynie domowe i inni	36	26	24	14	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	40	26	28	6	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	43	25	20	13	104
sekt. pryw. poza rolnict.	40	33	17	10	232
prywatnym gosp. rolnym	35	29	30	6	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	29	34	24	14	54
301-500	34	32	23	11	108
501-900	38	27	23	13	190
901-1200	42	28	22	9	118
Powyżej 1200 zł	46	22	26	7	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	38	29	17	15	231
Średnie	40	22	23	14	464
Dobre	37	28	23	12	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	41	16	24	19	64
Raz w tygodniu	35	26	24	14	565
1-2 razy w miesiącu	43	26	20	10	164
Kilka razy w roku	44	24	18	14	212
W ogóle nie uczestniczy	38	33	14	15	97
Poglądy polityczne					
Lewica	37	30	29	4	126
Centrum	37	32	21	9	313
Prawica	46	22	28	5	367
Trudno powiedzieć	31	23	12	34	296

Tabela 5. Stosunek do **Samoobrony**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	76	9	4	11	1100
Płeć					
Mężczyźni	81	8	4	7	523
Kobiety	72	9	4	14	578
Wiek					
18-24 lata	74	11	4	11	159
25-34	76	10	4	11	201
35-44	85	6	4	5	157
45-54	82	7	4	7	205
55-64	76	9	5	10	177
65 lat i więcej	67	9	3	21	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	66	11	5	17	410
Miasto do 20 tys.	82	7	4	7	152
20-100 tys.	80	7	6	7	214
101-500 tys.	79	10	3	8	171
501 tys. i więcej mieszk.	88	4	1	7	154
Wykształcenie					
Podstawowe	62	14	4	19	290
Zasadnicze zawodowe	73	8	7	12	283
Średnie	83	7	3	7	372
Wyższe	93	4	1	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	95	3	0	1	84
Prac. umysł. niż. szczebla	91	4	3	2	103
Pracownicy fiz.- umysł.	78	10	4	8	98
Robotnicy wykwalifikowani	74	13	4	9	115
Robotnicy niewykwalifik.	64	12	7	17	60
Rolnicy	68	10	13	9	57
Pracujący na własny rach.	95	3	0	2	34
Bierni zawodowo					
Renciści	60	13	8	18	70
Emeryci	73	8	3	16	255
Uczniowie i studenci	71	13	3	13	90
Bezrobotni	77	2	8	13	74
Gospodynie domowe i inni	75	11	3	10	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	83	7	4	6	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	85	5	3	6	104
sekt. pryw. poza rolnict.	79	11	2	8	232
prywatnym gosp. rolnym	74	7	11	9	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	63	21	6	10	54
301-500	77	7	7	9	108
501-900	72	10	6	12	190
901-1200	83	8	3	5	118
Powyżej 1200 zł	91	2	2	5	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	70	9	6	15	231
Średnie	77	8	4	11	463
Dobre	79	9	4	8	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	66	9	8	17	64
Raz w tygodniu	75	9	4	11	563
1-2 razy w miesiącu	78	12	4	7	164
Kilka razy w roku	80	6	3	11	212
W ogóle nie uczestniczy	79	5	5	11	97
Poglądy polityczne					
Lewica	89	6	3	2	126
Centrum	74	12	6	8	313
Prawica	89	6	3	3	365
Trudno powiedzieć	58	10	5	27	296

Tabela 6. Stosunek do **Ligi Polskich Rodzin**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	67	12	5	16	1102
Płeć					
Mężczyźni	74	11	4	11	524
Kobiety	60	13	6	21	578
Wiek					
18-24 lata	60	19	3	18	159
25-34	73	8	5	14	203
35-44	71	12	5	12	157
45-54	70	11	7	12	205
55-64	71	12	4	14	177
65 lat i więcej	56	13	6	25	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	56	15	5	24	412
Miasto do 20 tys.	74	13	4	10	152
20-100 tys.	71	8	7	15	214
101-500 tys.	71	14	5	10	171
501 tys. i więcej mieszk.	80	8	4	8	154
Wykształcenie					
Podstawowe	52	16	6	26	290
Zasadnicze zawodowe	64	13	6	17	285
Średnie	73	12	4	11	372
Wyższe	85	6	3	6	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	91	4	1	4	84
Prac. umysł. niż. szczebla	84	8	3	5	103
Pracownicy fiz.- umysł.	66	14	5	15	98
Robotnicy wykwalifikowani	64	11	11	13	115
Robotnicy niewykwalifik.	54	19	9	17	60
Rolnicy	62	15	4	19	59
Pracujący na własny rach.	81	13	0	5	34
Bierni zawodowo					
Renciści	47	21	7	25	70
Emeryci	63	11	4	21	255
Uczniowie i studenci	57	20	4	20	90
Bezrobotni	74	5	6	15	74
Gospodynie domowe i inni	64	13	2	21	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	72	11	7	10	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	75	9	6	9	104
sekt. pryw. poza rolnict.	74	11	4	11	232
prywatnym gosp. rolnym	61	17	4	18	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	62	13	5	19	54
301-500	60	16	6	18	108
501-900	58	20	10	12	190
901-1200	81	5	2	12	118
Powyżej 1200 zł	81	8	3	9	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	64	11	4	22	231
Średnie	64	14	6	16	464
Dobre	72	12	4	12	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	54	12	12	22	64
Raz w tygodniu	63	15	6	16	565
1-2 razy w miesiącu	74	8	3	14	164
Kilka razy w roku	71	10	3	16	212
W ogóle nie uczestniczy	75	7	4	14	97
Poglądy polityczne					
Lewica	81	7	8	4	126
Centrum	66	18	4	12	313
Prawica	80	10	4	6	367
Trudno powiedzieć	45	12	6	37	296

Tabela 7. Stosunek do **Partii Kobiet**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	13	11	43	1102
Płeć					
Mężczyźni	38	13	8	40	524
Kobiety	31	12	13	44	578
Wiek					
18-24 lata	31	17	12	40	159
25-34	36	14	11	39	203
35-44	38	14	13	35	157
45-54	37	12	12	40	205
55-64	33	8	11	48	177
65 lat i więcej	30	11	7	52	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	10	8	54	412
Miasto do 20 tys.	36	12	10	43	152
20-100 tys.	40	11	13	36	214
101-500 tys.	37	17	17	29	171
501 tys. i więcej mieszk.	38	19	8	35	154
Wykształcenie					
Podstawowe	29	9	9	53	290
Zasadnicze zawodowe	31	12	11	45	285
Średnie	36	13	10	42	372
Wyższe	46	20	15	19	155
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	17	11	24	84
Prac. umysł. niż. szczebla	44	21	13	22	103
Pracownicy fiz.- umysł.	31	13	14	42	98
Robotnicy wykwalifikowani	42	11	8	40	115
Robotnicy niewykwalifik.	35	21	9	35	60
Rolnicy	33	2	13	52	59
Pracujący na własny rach.	24	21	15	40	34
Bierni zawodowo					
Renciści	33	3	11	54	70
Emeryci	30	11	9	50	255
Uczniowie i studenci	26	19	11	44	90
Bezrobotni	36	6	9	49	74
Gospodynie domowe i inni	25	7	13	55	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	44	16	12	28	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	40	11	8	41	104
sekt. pryw. poza rolnict.	34	20	12	34	232
prywatnym gosp. rolnym	33	5	14	48	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	40	7	5	47	54
301-500	27	8	21	44	108
501-900	35	12	11	42	190
901-1200	39	11	13	38	118
Powyżej 1200 zł	43	16	13	28	161
Ocena własnych war. mater.					
Złe	32	8	6	54	231
Średnie	34	13	11	42	464
Dobre	36	15	13	37	406
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	41	10	8	41	64
Raz w tygodniu	34	12	10	44	565
1-2 razy w miesiącu	31	12	14	43	164
Kilka razy w roku	37	14	9	39	212
W ogóle nie uczestniczy	31	14	13	43	97
Poglądy polityczne					
Lewica	34	15	19	33	126
Centrum	36	15	13	36	313
Prawica	46	12	8	34	367
Trudno powiedzieć	18	10	8	64	296